

Lietonen

Liedosta tuli kaupunki

Lieto-viikon ohjelma

Syksyn tapahtumatarjontaa

Lukijakysely

RUOKAPALVELUPÄÄLLIKÖ MARIANNE RÄTTÖ:

”Uusi kiva elämänvaihe on alkanut”

Liedosta tuli kaupunki heinäkuun aikana

Liedon valtuusto päätti 30.5.2022 käyttää Liedosta nimitystä kaupunki. Valtuuston päätöksen saatua lain voiman, nimikkeen vaihtumisesta ilmoitettiin 19.7. valtiovarainministeriölle. Samalla Liedon kaupunki -nimitys astui välittömästi voimaan.

”Muutoksen taustalla on mm. halu näkyä paremmin uuden hyvinvointialueen päätöksenteossa. Kaupungiksi muuttuminen on osa Liedon ja lietolaisten edunvalvontaa”, kertoo Liedon kaupunginjohtaja *Mika Ingi* ja jatkaa: ”kaupunki-nimityksellä haetaan myös selkeyttä Liedon asemaan tasa-arvoisena toimijana muiden Turun alueen kehyskuntien rinnalla.”

Suomen kaikki kunnat ja kaupungit ovat hallinnollisessa mielessä kuntia eikä kaupunki-nimityksellä ole oikeudellisesti merkitystä kunnan aseman ja oikeuksien kannalta.

Muutoksen kustannukset jäävät alle 10 000 euroon

Liedossa kaupunki-nimitykseen liittyviä muutoksia tehdään osana normaalia päivitystyötä ja kaupunki-nimitys alkaa pikkuhiljaa näkyä eri yhteyksissä kunnan sijaan. Muutoksen kustannukset jäävät kaupunginjohtaja Mika Ingin arvion mukaan nykytiedoilla alle 10 000 euroon. Kallein muutos on kunnantalon nimikyltin uusiminen. Päivittäisessä toiminnassa käytettävät tarvikkeet kuten kirjekuoret, lomakkeet tms. hyödynnetään, vaikka nimitys muuttui kunnasta kaupungiksi. Myös osoitteisto säilyy ennallaan – kadut pysyvät katuina ja tiet teinä.

Kaupungiksi muuttumisella ei myöskään ole vaikutusta esim. veroihin, palveluihin tai henkilöstön palkkoihin.

Nimen muutoksella ei ole vaikutusta Liedon palveluihin

Kunnan palveluihin ja niiden hintoihin ei tule muutoksia kaupunkinimityksen vuoksi ja palveluita kehitetään jatkossa samalla tavoin kuin ennenkin. Kaupunginjohtaja Mika Ingi korostaa, että kysymys on vain nimen muuttamisesta ja kuntalaki sitoo kaupunkia samalla tavoin kuin kuntia. Kaupunkinimitys ei tuo mukanaan oikeudellisia muutoksia.

Omaleimaiset kylät ja Liedon kaupunkimainen keskusta säilyvät

Strategiatyössä Lietoa kehitetään kaupunkina, joka muodostuu omaleimaisista kylistä.

”Kylien elinvoimaisuutta vahvistetaan, mutta tarkoitus ei ole muuttaa maalaismaisia kyliämme kaupunkilähiöiksi”, kaupunginjohtaja Mika Ingi kertoo.

Roni Lehti

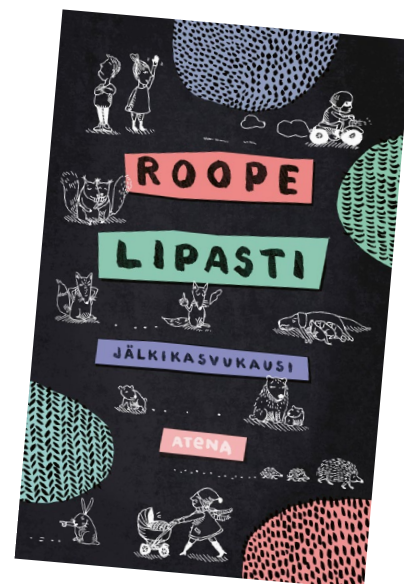
LUKIJAKYSELY

MIKÄ ON MIELENKIINTOISINTA LEHDESSÄ?

Kerro meille, mikä on mielestäsi kiinnostavin juttu elokuun 2022 Lietonen-lehdessä!

Vastaa kyselyyn 8.9.2022 mennessä verkko-osoitteessa link.webropol.com/s/Lietonen

Arvomme kaikkien yhteystietonsa jättäneiden vastaajien kesken lietolaisen kirjailija Roope Lipastin signeeratun teoksen Jälkikasvukausi. Voittajan nimi julkaistaan seuraavassa Lietonen-lehdessä.

TULE, KOE, NÄE AURAJOENTIEN MATKAILUTIE LIEDOSTA ORIPÄÄHÄN!

AURAJOENTIEN KULTTUURIRALLI
LA-SU 27.-28.8. KLO 11-16

Ars Auranmaa ry & Aurajoentie herää eloon -hanke järjestävät yhdessä Aurajoentien Kulttuurirallin. Tapahtuman aikana maksuton bussikuljetus Turusta.

Avoimena on tien varren kulttuurikohteita, kahviloita, kartanoita, museoita ja yrityksiä.

LISÄTIETOJA
WWW.AURAJOENTIE.FI/KULTTUURIRALLI
FACEBOOK: AURAJOENTIEN KULTTUURIRALLI

Lietonen | Liedon kaupungin asukaslehti

Elokuu 2022

Julkaisija: Liedon kaupunki, Kirkkotie 13, PL 24, 21421 Lieto | Lehteen liittyvät palautteet: viestinta@lieto.fi |
Lehden ulkoasu ja taitto: A1Media Oy | Kannen kuva: *Mika Kurkilahti* | Painopaikka: Sanoma Manu |
Painosmäärä: 8500 kpl | Näköislehti: <https://issuu.com/liedonkunta>

Lieto somessa

Instagram

liedonkaupunki

liedonkaupunki #Liikkuvuoli tarjoaa maksutonta opastusta Kaupungintalon puistossa / Liedon kirkon vieressä sijaitsevalla uudella ulkokuntosalilla.

ma 8.8. klo 9.00–9.30
ma 8.8. klo 15.00–15.30

TYKÄTTYÄ ELOKUUSSA!

to 18.8. klo 9.00–9.30
ma 22.8. klo 9.00–9.30
ma 22.8. klo 15.00–15.30

Tervetuloa liikkumaan yhdessä! Ota mukaan vesipullo.

Opastuksen järjestää Liedon liikuntapalvelut
Ohjaajana Mari Himanka, mari.himanka@lieto.fi
#liikkuvuoli

5 days ago · See Translation

facebook

Liedon kaupunki

Koulutyö Liedon kouluissa alkaa keskiviikkona 10.8.

Koulutielle Liedon kaupungissa lähtee 10.8. keskiviikkoamuna lähes 2 600 peruskoululaista. Heistä ensimmäisen kouluvuotensa aloittavia pikkukoululaisia on 273.

FACEBOOK
Liedon kaupunki

INSTAGRAM
@liedonkaupunki

TWITTER
@lietokaupunki

TYÖNTEKIJÄESITTELY

MARIANNE RÄTTÖ

Ruokapalvelupäällikkö

Kuva: Marja-Leena Hämäläinen

Kuka olet?

Olen *Marianne Rättö* ja aloitin kesäkuussa Liedon kaupungin ruokapalvelupäällikkönä. Minulla on 22 vuoden kokemus ruokapalvelualalta kansainvälisissä yrityksissä. Työt Fazer Food Services Oy:llä ja Compass Group Oy:llä ovat kuljettaneet minua pääkaupunkiseudun, Pirkanmaan ja Varsinais-Suomen alueilla. Työni jakautuivat ns. businesspuolen ja julkisen sektorin asiakkuuksiin. Kuntasektoriin pääsin pikkuhiljaa tutustumaan, kun viimeiset viisi vuotta tein töitä julkisen puolen asiakkuuksien kanssa ja isoin asiakkuuteni oli Turun kaupunki. Siitä sain kipinän lähteä kuntapuolelle.

Lieto ei varsinaisesti ollut minulle entuudestaan tuttu, mutta olin kuullut kunnasta paljon hyvää. Olen kotoisin Hämeestä ja viimeiset 16 vuotta olen asunut perheeni kanssa Ruskolla. Olemme juuri myyneet talon lasten muutettua omilleen ja asun nyt puolisoni Markon ja Maisa-koiran kanssa Turun keskustassa. Uusi kiva elämänvaihe on juuri alkanut.

Kerro työstäsi:

Tärkeintä työssäni on yhteistyö asiakkaiden kanssa, kuten koulujen ja päiväkotien kanssa. Sieltä tulevat aloitteet ja kehittämistarpeet. Lisäksi toimin keittiöpäälliköiden lähiesimiehenä ja tuen heitä työssään. Minulla on myös suuri vastuu, että pystymme tuottamaan ruokapalvelun laadukkaasti annetuissa raameissa.

Ennen työhaastatteluun tuloa luin Liedon yksiköiden ruokalistat ja hämmästyin todella, sillä en ole aikoihin nähnyt niin monipuolista ja laadukasta ruokalistaa. Kiitos siitä kuuluu myös poliittisille päättäjille. Täällä ei ole lähdetty liiaksi supistamaan budjettia. Liedon kaupungin asiakastytyytyväisyyskyselyn tuloksia oli mukava lukea. Täällä ovat edeltäjät tehneet todella hyvää työtä – Liedossa ruokapalvelutyytyväisyys on hyvällä tasolla.

Työni sisältää paljon myös organisointia – missä ja miten ruokapalvelua tuotetaan. Liedon kaupungilla on tällä hetkellä neljä valmistuskeittiötä ja 19 jakelukeittiötä. Erilaiset muutokset, esimerkiksi yksikkö muuttaa tai koulu siirtyy väistötiloihin ja isoimpana muutoksena hyvinvointialueille siirtyminen aiheuttaa ruokapalveluiden uudelleen organisointia.

Mikä saa sinut iloiseksi?

Erilaisten ihmisten kanssa käydyt keskustelut ja tietenkin hyvänmakuinen ruoka – mikä sen parempaa!

LIEDON KAUPUNGIN VAPAA-AIKAPALVELUT

Syksyn 2022 tapahtumatarjonta

Lapset

Lasten taidetyöpajat

Luovuustuokiot alakouluikäisille lapsille syyslukukaudella 13.10., 27.10., 10.11., 24.11. ja 8.12.

klo 16–17 City-nuorisotilalla Liedossa. Kokoumisessa on joka kerta teemana eri taidemuoto.

Lisätiedot: vapaa-aikasuunnittelija *Marjaana Tamminen*, 050 569 0952, marjaana.tamminen@lieto.fi

Ilmoittautuminen Liedon kaupungin nettisivuilla.

Koko perheen peuhut

Lauantaisin klo 9.30–11.30 Lietohallilla 1.10., 29.10. ja 19.11.

Alle 12-vuotiaille lapsille ja heidän vanhemmilleen suunnattu liikunta-tapahtuma.

Lietohallilla on puuhaa koko perheelle: temppurata, pomppulinna, kiipeilyä, palloilua ja alle 4-vuotiaille on oma peuhutila.

Sisään pääsymaksu 1 €/lapsi. MLL:n puffetti. Lapset ovat tapahtumassa vanhempien vastuulla! Tervetuloa mukaan!

Lasten konsertti

La 19.11. Peuhujen yhteydessä klo 11–12 Lietohallilla

Konsertin esiintyjä tiedotetaan myöhemmin kaupungin nettisivuilla ja Facebook-sivuilla.

Konsertti on maksuton. Tervetuloa!

Moto-ryhmät lapsille

Lasten mototoimintaan voivat ilmoittautua ne lapset, jotka tarvitsevat erityistukea motoristen taitojen kehittämiseen. Moto-toiminnassa pyrimme erilaisten motoriikkaa kehittävien harjoitteiden ja leikkien avulla parantamaan lapsen motorisia taitoja ja samalla tutustutaan eri liikuntalajeihin. Ryhmän toiminnassa lapsi saa kokea onnistumisen elämyksiä, iloa ja riemua leikkien, pelien ja harjoitteiden myötä.

Ryhmät: 4–7-vuotiaille.

Hinta: 17 €/syyskausi, 9 kertaa.

Ryhmä toimii maanantaisin klo 16.15–17 Lietohallin tanssisalissa.

Ryhmä aloittaa toiminnan ma 3.10.

Ilmoittautuminen aukeaa Liedon kaupungin nettisivuilla 5.9.

Tiedustelut: hyvinvointiohjaaja *Sari Lecklin*, 050 574 0906, sari.lecklin@lieto.fi

Lasten liikuntaleiri syyslomalla

17.–20.10. klo 9.30–14.30 Lietohallilla

Liikuntaleirin ohjelmassa on tarjolla kouluikäisille lapsille eri liikuntalajeja.

Hinta 25 €. Maksu sisältää ohjauksen, lämpimän ruuan, vakuutuksen ja leirillä tarvittavat välineet.

Ilmoittautuminen 12.9.–7.10 Liedon kaupungin nettisivuilla.

Kiertävät elokuvaesitykset kaupungintalolla

Kinotour esittää uusimpia elokuvia Liedon kaupunginvaltuuston salissa. Katso esitykset Facebookista: Liedon elokuvat / Kinotour.

Harrastamisen Suomen mallin kerhotoiminta

Kaikissa Liedon kouluissa järjestetään lapsille ja nuorille Harrastamisen Suomen mallin kerhoja. Voit tutustua kerhotoimintaan Liedon

kaupungin nettisivuilla: lieto.fi/palvelut-ja-asiointi/liikunta/harrastamisen-suomen-mallin-kerhot/

Nuoret

Ajantasaisimmat nuorten toiminta- ja tapahtumatiedot löytyvät Instagramista @liedonnuoret ja Facebookista Liedon Nuoret sekä kaupungin verkkosivuilta.

Mosaiikkitaide City-nuokkarille

Mosaiikkitaiteesta kiinnostuneet nuoret! Tervetuloa mukaan tekemään taideteosta City-nuokkarille! Sovitaan kaikille sopivat ajat kiinnostuneiden kesken! Ota yhteyttä: vapaa-aikasuunnittelija *Marjaana Tamminen*, marjaana.tamminen@lieto.fi, 050 569 0952.

Nuorisotilojen aukiolot syyskaudella

Nuorisotilat ovat avoinna ma 5.9. alkaen. Syyslomalla eri aikataulu.

Junnu-nuokkari,
5.-6.-luokkalaiset

Ma klo 14.30–16 City-nuokkari (Kirkkotie 11, 21420 Lieto)
Ti klo 14.30–16 Ilmaristen nuokkari (Pahkalaukkaantie 1, 21350 Ilmarinen)
Ke klo 14.30–16 Tarvasjoen nuokkari (Tarvasjoen koulun yhteydessä, Hämeen Härkätie 753, 21450 Tarvasjoki)

Yläkouluikäiset ja sitä vanhemmat nuoret

Ma klo 17–20 City-nuokkari
Ti klo 17–20 Ilmaristen nuokkari
Ke klo 17–20 Tarvasjoen nuokkari

Syysloman hodari-illat nuokkareilla

7.-luokkalaiset ja sitä vanhemmat nuoret
Pe 14.10. klo 18–22 Ilmisdogi
Pe 21.10. klo 18–22 Tarvasdogi
La 22.10. klo 18–22 Citydogi

Frisbeegolf-retki nuorten toivomaan kohteeseen

Ke 19.10.
Liedon kaupungin nuorisovaltuusto yhteistyössä nuorisopalveluiden kanssa järjestää frisbeegolf-retken. Vinkkaa retkikohdetta nuorisovaltuustolaisille Instagramissa! Busikuljetus on osallistujille ilmainen. Ota mukaan eväät ja halutessasi omat kiekot!
Ilmoittautuminen aukeaa 5.9. klo 17 ja päättyy 2.10. Alle 13-vuotiailla on oltava huoltaja mukana, alle 18-vuotiailla tulee olla huoltajan kirjallinen lupa. Retkellä noudatetaan nuorisotoimen yleisiä toimintasääntöjä.

Itsepuolustus- ja uhkatilanekurssi nuorille

Tytöt ma 17.10. ja pojat ti 18.10. klo 16–20 Lietohallilla
Kouluttajana toimii poliisihallituksen hyväksymä voimankäytönkouluttaja Janne Ahonen. Kurssille otetaan enintään 50 osallistujaa/kerta.
Hinta: Ilmainen yläkouluikäisille, sitä vanhemmille 12 €/hlö ja yli 20-vuotiaille 40 €/hlö.
Ilmoittautuminen aukeaa Liedon kaupungin verkkosivuilla 5.9. klo 17 ja päättyy 2.10.

Retki Fazerin vierailukeskukseen ja Flamingoon Vantaalle

To 20.10.
Lähde viettämään makoisaa päivää Fazer Experience -vierailukeskseen ja viihdekeskus Flamingoon.

Näyttelykierroksella Fazerin op-paiden johdolla tutustutaan Fazerin toiminnan historiaan, sen tarinoin ja laajaan tuotevalikoimaan. Kierros päättyy mahdollisuuteen tehdä ostoksia myymälässä.
Viihdekeskus Flamingon valikoi-masta voit valita itsellesi sopivan toiminnan omakustanteisesti (mm. kylpylä, hohtogolf, keilaus, elokuvat, shoppailu): [flamingo.fi](#).
Alle 13-vuotiailla on oltava huoltaja mukana, alle 18-vuotiailla tulee olla huoltajan kirjallinen lupa. Retkellä noudatetaan nuorisotoimen yleisiä toimintasääntöjä.
Retken hinta: aikuinen 30 €, 6–17-vuotiaat 25 € ja alle 6-vuotiaat 15 €. Sisältää kuljetuksen ja tutustumisen Fazer Experience vierailukeskukseen.
Bussiaikataulu: Lähtö Liedon kir-kon pihalta klo 9.30. Kotimatka lähtö Flamingosta klo 18.30. Takaisin Liedossa ollaan n. klo 20.45.
Ilmoittautuminen retkelle aukeaa Liedon kaupungin nettisivuilla 5.9. klo 17 ja päättyy 2.10.

MIHI.fi – Rajattomasti mahdollisuuksia nuorten liikuntaan maksutta!

Kaikki 13–19-vuotiaat Turun seudun nuoret voivat osallistua mille tahansa liikuntavuorolle – maksutta! MIHI.fi tarjoaa hurjan määrän eri liikuntalajeja: kuntosalia, palloilulajeja, jumppia, koripalloa, keilailua, lacrossea, salibandya, rugbya, taekwondoa ja sirkusta. Tunneille ei tarvitse ilmoittautua etukäteen ja mukaan voi tulla milloin tahansa. Tervetuloa kokeilemaan!

MIHI.FI

Liedon nuorten MIHI-liikuntavuorot

PELI- JA PALLOILUVUORO
Tiistaisin klo 14.45–15.45 Lietohallilla kaikille kouluikäisille lapsille ja nuorille. Ohjaajina liikunnan-ohjaajat.
LIETOHALLIN KUNTOSALIN VUOROT
Ma–pe klo 14.45–16 nuorilla on mahdollisuus omatoimisesti käyttää Liedohallin kuntosalia.
Kätevimmin käyt liikkumassa kun liittyt MIHIin. Tällöin saat oman jäsennumeron kuvallisena puhelimesi. Viime hetken tuntimuu-tokset ja -peruutukset tulevat Instagramiin #mihiturku -hashtagilla sekä MIHI:n Facebook-sivuille.
MIHI.fi nuorten liikuntatoiminnassa ovat mukana Kaarina, Lieto, Masku, Mynämäki, Naantali, Nousiainen, Paimio, Raisio, Rusko, Sauvo ja Turku.

Aikuiset

Blues-konsertti

Ke 8.11. klo 19 Lietohallilla
Esiintyjinä odotetut R.J. Mischo & Franck Goldwasser! Konsertti alkaa klo 19.
Liput: 20 €/18 €. Ennakkomyynti [lippu.fi](#) ja ovelta klo 18.15 lähtien.
Järjestäjä: Liedon kulttuuripalvelut. Tiedustelut: vapaa-ai-kasuunnittelija [Marjaana Tamminen](#), marjaana.tamminen@lieto.fi, 050 569 0952.

Taidenäyttelytilat kaupungintalolla varattavissa

Kaupungintalon 2. kerroksen näyttelytila on varattavissa Liedon kaupungin verkkosivuilla. Palkillisilta toimijoilta hinta 50 €/kk (ei myyntinäyttely) ja myyntinäyttelyt ja Liedon ulkopuoliset toimijat 100 €/kk. Lisätiedot: marjaana.tamminen@lieto.fi, 050 569 0952.

Mediataide- ja valokuvaus-taidetyöpajat taiteesta kiinnostuneille

Ohjaajana on seututaiteilija *Sara Ilveskorpi*. Tarjolla on kaksi taidetyöpajaa.
Tarkempi ajankohta tiedotetaan Liedon kaupungin nettisivuilla Seutukuntayhteistyö ja hankkeet -sivulla sekä Liedon kaupungin tapahtumakalenterissa. Kaikki kiinnostuneet mukaan.
Ole yhteydessä: marjaana.tamminen@lieto.fi, 050 569 0952.

Lietotreenit

La 12.11. klo 10–13 Lietohallilla
Ohjelmassa: Tehomuokkaus, Shake, Fit ja venyttely.
Ota mukaasi: juomapullo ja jumpa-alusta.
Tapahtuma on ilmainen.
Lietotreenit järjestää Liedon liikuntapalvelut ja Kaisakki.
Tervetuloa kaikki jumppaamaan Lietohallille!

Lietotanssit Liedohallin tanssisalissa

Perjantaisin klo 18.30–21.30.
Tanssipäivät ovat 30.9., 7.10., 14.10., 21.10., 28.10., 4.11., 11.11., 18.11., 25.11. 2.12. ja 9.12.
Tule mukaan pyörähtelemään ikivihreiden kappaleiden ja tanssijoiden kanssa. Tilaisuus on maksuton ja tervetulleita ovat kaikki ikään katsomatta! Sekahaku!

Pitkäaikaissairaiden ja liikuntarajoitteisten liikuntaryhmä

Ma klo 12.30–13.30 Palvelukeskus Ruskassa 5.9. alkaen.
Ryhmä on tarkoitettu henkilöille, joilla on toispuolihalvaus, Parkinson, MS tai muu liikkumista vaikeuttava neurologinen sairaus, alaraaja-amputaatio tai jokin muu fyysistä toimintakykyä selvästi rajoittava sairaus. Toimintaan voivat osallistua myös henkilöt, joilla on vaikeuksia päivittäisessä liikkumisessa tai jotka käyttävät apuvälinettä liikkumisessaan.
Hinta: sisältyy Liedon kaupungin Senioriliikuntakorttiin.

Liikuntarajoitteisten ja pitkäaikaissairaiden ohjattu kuntosaliryhmä

Torstaina klo 12–13 Lietohallissa 29.9. alkaen.
Ryhmä on tarkoitettu vamman tai sairauden vuoksi liikkumiseltaan rajoittuneille tai erityishuomiota tarvitseville. Ohjelmassa ohjattu alkulämmittely sekä loppuvenytte-lyt itsenäisen harjoittelun tukena.
Hinta: sisältyy Liedon kaupungin Senioriliikuntakorttiin tai Lietohallin kuntosalimaksu.

Matalan kynnyksen liikunta

Oletko työikäinen? Liikutko terveytesi kannalta liian vähän? Onko tavoitteena parempi kunto ja säännöllinen liikunnan ilo jokapäiväisessä arjessa?
Ryhmä toimii maanantaisin klo 17–18.30 Lietohallin tanssisalissa.
Ryhmä aloittaa toiminnan ma 3.10.
Ilmoittautuminen aukeaa Liedon kaupungin nettisivuilla 5.9.
Hinta: 30 €/10 kertaa
Jos olet työikäinen ja sinulla on useampi seuraavista kriteereistä, hae mukaan ryhmään:

- sinulla on heikko fyysinen kunto ja ylipainoa (BMI yli ≥ 30)
- sinulla on riski sairastua diabetekseen
- olet sydän- tai verisuonitautiin sairastunut
- sinulla on tuki- ja liikuntaelin sairaus.

Tiedustelut: hyvinvointiohjaaja *Sari Lecklin*, 050 574 0906, sari.lecklin@lieto.fi

Kuntosalin abc-kurssi Lietohallilla

Maanantai 10.10. klo 17–18
Maanantai 17.10. klo 17–18
Maanantai 24.10. klo 17–18
Tervetuloa tutustumaan kuntosaliharjoittelun perusteisiin.

Kurssiin kuuluu kolme ammattilaisen ohjaamaa tapaamista, joiden jälkeen jokainen tuntee kuntosalitreenauksen perusteet ja osaa käyttää laitteita oikein – ja oikein päin! Mukaan tarvitset vain mukavan ja joustavan asun sekä sisäkengät.

Hinta: 20 €, sisältää kuntosalimaksumin ja ohjauksen. Kurssille otetaan 12 henkilöä.

Ilmoittautuminen aukeaa Liedon kaupungin nettisivuilla: ma 12.9. Lisätietoja: hyvinvointiohjaaja Sari Lecklin puh. 050 574 0906.

Seniorit

Senioriliikuntakortti 2022

Liedon kaupungin Senioriliikuntakortin hinta on 27 €/vuosi. Kortteja voi lunastaa Liedon kaupungin asiointipisteestä ja Lietohallilta. Kortti oikeuttaa Ruskan ja Lietohallin kuntosaleihin ikäihmisille varattuina vuoroina sekä Liedon liikuntapalveluiden järjestämiin seniori-ikäisten liikuntaryhmiin. Henkilöllisyys on todistettava korttia ostettaessa.

Hyvinvoiva seniori -tapahtuma

Ke 31.8. klo 9.30–11 Tarvasjoella Kokoontuminen Tarvasjoen seurakuntatalolla klo 9.30. Alkujumppa, penkkilenkki Hyvinvointikeskukseen, matkalla lihas-kuntoliikkeitä. Hyvinvointikeskuksessa puristusvoiman testaus, tasapainoharjoittelua ja seurakunnan keskustelupenkki. Kahvitarjoilu. Tapahtuma on ilmainen.

Järjestäjä: Liedon liikuntapalvelut ja Liedon seurakunta.

Hyvän tuulen penkkilenkki

Tiistaisin 16.8.–20.9. klo 10 Kaupungintalon ympäristössä Lähtö Liedon kaupungintalon edestä klo 10. Lenkki kiertää kaupungintalon takana olevia penkkejä. Penkit ovat lähekkäin, mikä mahdollistaa lepotauot henkilöille, joilla on heikompi toimintakyky. Joka penkin vieressä on kyltti, josta löytyy lihaskuntoliikkeitä. Soveltuu myös apuvälinettä käyttäville.

Kaupungintalon kuntopuiston avajaiset

Ti 30.8. klo 10–12, Kirkkotie 13, 21420 Lieto. Tervetuloa tutustumaan kaupungin kuntopuiston laitteisiin. Kuntopuisto soveltuu erityisesti seniorille ja kuntoutujille. Esittelyssä on 11 kuntolaitetta. Kuntotestaus, tuotemaistiaisja ja kahvitarjoilu. Tapahtuma on maksuton.

Teatteria senioreille: Karhunjalke nukketeatteriesitys

Matkateatteri esittää: Tarvasjoen hyvinvointikeskuksen asukkailla pe 21.10. klo 10.15 ja Valmakodin, Teijuntuvan ja Amandakodin asukkailla pe 4.11. klo 14.15.

Järjestäjä: Liedon kulttuuripalvelut.

Vesijumppamatkat Caribiaan Turkuun

Joka toinen perjantai 16.9., 30.9., 14.10., 28.10., 11.11. ja 25.11.

Uusittu reitti! Lähtö: klo 11.00 Tarvasjoki, Tarvashovi n. klo 11.10 Yliskulma, Härmäntien pysäkki klo 11.25 Liedon keskusta, kirkon parkkipaikka n. klo 11.30 Vilkkimäen meijerin pysäkki klo 11.35 Ilmarinen, K-kaupan pysäkki Ohjattu jumppa klo 12.30–13.15. Paluulähtö Caribiasta klo 14.15. Maksu: 11 €/kerta Caribiassa, Liedon kaupungin senioriliikuntakortilla 9 €.

Sisäcurlingia

To klo 10–12 Palvelukeskus Ruskassa.

Ikämiesten boccia

Ma 14.30–16 ja pe 14–16 Palvelukeskus Ruskassa. Hinta: sisältyy Liedon kaupungin Senioriliikuntakorttiin.

Tasapainoryhmä

Ma klo 13.30–14.15 Palvelukeskus Ruskassa 5.9. alkaen. Ryhmä on tasapainon kanssa ongelmia omaaville tarkoitettu tasapainoharjoitteluryhmä. Tunti sisältää yhteisen alkulämmittelyn, tasapainoradan ja yhteiset loppuvenyttelyt. Ilmoittautuminen paikan päällä. Hinta: sisältyy Liedon kaupungin Senioriliikuntakorttiin.

Seniorituolijumppa

Ke klo 13–13.45 Palvelukeskus Ruskassa 7.9. alkaen. Tuolivoimisteluryhmä, johon terveltulleita kaikki alaraajojen toimintakyvyltään selvästi heikentyneet, joille ulkona liikkuminen on epävarmaa ja rappusten sekä tuolilta ylös nouseminen tuottavat selviä hankaluuksia. Ilmoittautuminen paikan päällä. Hinta: sisältyy Liedon kaupungin Senioriliikuntakorttiin. Tervetuloa uudet ja vanhat kävijät!

Tules-ryhmä

Ti klo 13–14 Palvelukeskus Ruskassa 6.9. alkaen. Tuki- ja liikuntaelinsairaille suunnattu itsenäinen kuntosalijärjestelmä, jossa fysioterapeutti opastaa kuntosalilla. Ilmoittautuminen paikan päällä. Hinta: sisältyy Liedon kaupungin Senioriliikuntakorttiin.

Seniorien liikuntaryhmät ja omatoiminen liikunta

Palvelukeskus Ruskan ja Lietohallin kuntosalien omatoimiset vuorot sisältyvät Liedon kaupungin Senioriliikuntakorttiin.

Lietohalli

Lietohallin seniorien omatoimiset kuntosaliryhmät. Kuntosaliryhmät eivät toimi ajalla: yo-kirjoitukset 12.9.–29.9.2022 ja joulutauko 23.12.2022–8.1.2023
MAANANTAI Klo 8–9 Vapaa kuntosalij Klo 10–11 Kuntosaliryhmä Kunnottomat Klo 12–13 Kuntosaliryhmä Pirteät
TIISTAI Klo 8–9 Kuntosaliryhmä Kunnokarheet Klo 10–11 Kuntosaliryhmä Konkariit Klo 12–13 Kuntosaliryhmä Ikinuoret
KESKIVIIKKO Klo 7.30–8.30 Vapaa kuntosalij Klo 10–11 Vapaa kuntosalij
TORSTAI klo 10.00–11.00 Kuntosaliryhmä Ikiliikkujat
LAUANTAI Klo 9–10 Vapaa kuntosalij Muina aikoina on normaali kuntosalimaksu.

Palvelukeskus Ruskan liikuntatilat
MAANANTAI Klo 12.15–13.15 Liikuntarajoitteiset ja pitkäaikaissairaat, alkaa 5.9.

Klo 13.30–14.15 Tasapainoryhmä, alkaa 5.9.
Klo 14.30–16 Ikämiesten Boccia
TIISTAI Klo 13–14 Tuki- ja liikuntaelinsairaat TULES, alkaa 6.9.
KESKIVIIKKO Klo 13–13.45 Seniorituolijumppa, alkaa 7.9.
TORSTAI Klo 10–12 Curling
PERJANTAI Klo 14–16 Ikämiesten Boccia

Palvelukeskus Ruskan kuntosalij

Vapaat kuntosalivuorot:
MAANANTAI Klo 8–9 Klo 11–12.30 Klo 13.30–15 apuvälinettä käyttäville Klo 15–17.30
TIISTAI Klo 15–17.30
KESKIVIIKKO Klo 13–14 apuvälinettä käyttäville Klo 15–17.30
TORSTAI Klo 13–14.30
PERJANTAI Klo 8–10 Klo 14–19
LAUANTAI Klo 08–14

Tarvitsetko liikuntavälineitä lainaksi?

Liikuntatoimelta voit vuokrata sauvakävelysauvoja ja sisäcurling- ja boccia-peliä. Tiedustelut liikuntatoimistoon.

TERVETULOJA MUKAAN TOIMINTAAN!

Liedon vapaa-aikapalvelut

ENEMMÄN KUIN KUUSI ÄLLÄÄ

Esittelyssä Fölin Liedon sisäiset bussilinjat

Teksti ja kuvat: Reissaaja

Olemme tutustuneet jo kolmen artikkelin verran Suopohjassa asuvaan Jenni Tähtiseen (kyseessä kuviteltu henkilö). Ensi alkuun hiukan skeptisesti joukkoliikenteeseen suhtautuneesta Jennistä on ajan mittaan tullut vannoutunut Fölin käyttäjä. Tarinamme päähenkilö sai ensituntuman Fölin matkustamiseen, kun hänelle valkeni, että Fölin kutsubussilla on mahdollisuus matkustaa Suopohjasta Liedon keskusta ja takaisin – ja tarvittaessa jopa kotiovelle. Liityntä-pysäköintipaikkojen myötä Jenni puolestaan löysi työmatkailuun ihan uuden aikakauden. Se aika, jolloin iso osa ajasta – ja miksei rahastakin – meni parkkipaikan löytämiseen työpaikan läheltä, jäi historiaan. Fölin avulla Jenni pääsee nyt melkein työpaikan ovelle. Halvalla ja helposti. Lisää sisältöä Jennin Föli-matkustamiseen puolestaan tarjosi se, kun hän oivalsi, että Fölin seutulinjoiilla voi matkustaa näppärästi kuntarajoista välittämättä.

Föli-reissaamisen ”sivutuotteena” Jenni on kiinnittänyt huomiota myös sellaisiin busseihin, joissa linjakilpikentässä on linjanumeron edessä L-kirjain. Nyt on aika siis selvittää mitä ovat nuo ”L-linjat”. L-linjoilla tarkoitetaan sellaisia Föli-linjoja, jotka liikennöivät vain ja ainoastaan Liedon kaupungin alueella. Tai no jos tarkkoja ollaan niin linja L3 ajaa pienen pätkän myös Turun alueella. L-linjanumerointi otettiin käyttöön kesällä 2014 Föli-liikenteen alettua. Todellisuudessa kyse ei ollut kuitenkaan mistään täysin radikaalista muutoksesta sillä valtaosaa näistä linjoista oltiin aiemminkin liikennöity koululaislinjoina ja ilmeisesti vieläkin osa matkustavaisista mieltää nuo L-linjat koululaislinjoina, vaikka todellisuudessa on kyse ihan tavallisesta Fölin puitteissa toteutettavasta joukkoliikenteestä. Kirjain L siis tarkoittaa Lietoa.

”Isot” L-linjat

Yksi tapa jaotella Liedon sisäiset linjat on vetää raja linjoihin auton koon mukaan. Linjat L1–L7 ovat linjoja, joita liikennöidään ”normaalin” kokoisilla busseilla ja linjoja L8–L13 puolestaan pikkubusseilla. Linjat L1 ja L2 liikennöivät koulupäivinä Littoisista koulukeskukseen. Linjan L1 reitti kulkee Suopohjan kautta ja linjan L2 Louknaisten kautta. Linja L3, jonka toinen pääteasema on tosiaan Turun puolella (Paavola) palvelee matkustavaisia välillä Paavola – Päi-

västö – Sikilä – Ilmarinen. Linja L4 puolestaan liikennöi Liedon keskustan (koulukeskus) ja Ilmaristen välillä niin sanotusti pitkän kaavan mukaan eli reitti kulkee Liedon keskustasta Teijulan, Vintalan, Liedon aseman, Rauhakylän ja Haaganmäen kautta Ilmarisiin – ja päinvastoin. Linja L5 ei reittinsä puolesta ole ihan niin selkeä kuin linjat L1–L4 ja L7. L5 liikennöi Liedon keskustan, Yliskulman ja Tarvasjoen alueella, mutta tarkemmat reittitiedot, samoin kuin linjan L6,

”L-linjat eivät ole vain koululaislinjoja vaan joukkoliikennettä, joka on suunnattu kaikille.

on syytä käydä bongaamassa esimerkiksi Fölin nettisivuilta. Linjan L7 sen sijaan reitti on vakio. Se liikennöi koulukeskuksen ja Ilmaristen väliä ”lyhyen kaavan” mukaan eli reittiä Koulukeskus – Teijula – Vilkkimäki – Ilmarinen.

”Pienet” L-linjat

Paitsi että linjoja L8–L13 liikennöidään pikkubusseilla, on myös kyseisten linjojen reitit vahvasti räätälöity koulujen tarpeisiin ja reitit voivat yhden ajopäivän aikana vaihdella hyvin paljon. Yhdistävä tekijä on kuitenkin se, että kaikki pikkubusseilla ajettavat linjat käyvät Liedon keskustan alueella ainakin jossain vaihees-

Pysäkki Hanhenkaari Liedon keskustassa on sisäisten linjojen varsinainen ”suurterminaali”.

sa päivää. Tämä tarkoittaa sitä, että muidenkin kuin vain koululaisten on mahdollista Liedon kaupungin sisäisiä pikkubussilinjoja käyttää, jos on asiaa esimerkiksi kaupungin keskusta.

Linja L8 liikennöi Saukonojan ja Yliskulman alueella ja linja L9 liikennöi puolestaan Kaurinkosken, Lapinkulman, Liedon aseman ja Ilmaristen alueella. Linjan L10 toiminta-alueita ovat Suopohjan, Littoisten ja Louknaisten alueet, linjan L11 Tarvasjoki ja Yliskulma ja linja L13 liikennöi Littoisten ja Tuulissuon alueella.

Pikkubusseilla (ja myös normaalikokoisilla busseilla) liikennöitävien Liedon sisäisten Föli-linjojen reitti- ja vuorotarjonta koulupäivien aikana on pohjimmiltaan hyvinkin monipuolinen ja todellisuudessa ne kattavat

varsin laajalti koko kaupungin alueen. Reitien ja aikataulujen löytäminen tapahtuu helpoiten Fölin nettisivujen välityksellä mutta myös Fölin aikataulukirjan avulla pääsee jo varsin pitkälle.

Eikä unohdeta kutsubussia

Liedon kaupungin alueella liikennöiviin Fölin kutsubusseihin tutustuimme jo loppuvuodesta 2021. Kutsubussiliikenteen suhteen kaupunki on jaettu vyöhykkeisiin ja liikennöinti hoituu aina pikkubusseilla. Vyöhykejako on rakennettu Liedon sisäisten pikkubussilinjojen pohjalta. Tarkka vyöhykejako löytyy niin ikään Fölin nettisivuilta ja vastauksen oikeastaan kaikkiin kutsuliikennettä koskeviin kysymyksiin saa, kun rimpauttaa numeroon 040 834 0009. Fölin kutsubussihan liikennöi oikeastaan kautta vuoden maanantaista perjantaihin. Koulujen loma-aikoina liikennöintiä on jopa säännöllisempi, sillä palvelua on tarjolla aamukahdeksasta puoleen päivään.

Kootusti ja tiivistetysti ilmaistuna Liedon kaupungin alueella liikennöi koulupäivien aikana kaksitoista eri sisäistä linjaa. Kyse ei ole varsinaisista koululaislinjoista vaan joukkoliikenteestä, joka on suunnattu kaikille. Ihan kaikille. Aikataulut ja reitit on helppo bongata joko Fölin nettisivuilta tai Fölin aikataulukirjasta. Myös taksat eli hinnat ovat presii samat kuin muussakin Föli-liikenteessä. Maksuvälineenä käy käteinen, matkakortit, mobiilimaksaminen ja lähimaksu. Ja tarjolla on kahden tunnin vaihto-oikeus kuten muussakin Föli-liikenteessä. Joten hyppää kyytiin.

KIERRÄTYSKESKUS KISÄLLI KERÄÄ TAVARAA LIEDOSTA 25.8.

Keväällä kahdella päivällä järjestetty kierrätyskeskus Kisällin kiertävä keräys haali tavaraa lähes 1000 kiloa ja kävijöitä oli yli 80! Tänä vuonna kiertävä keräys pyörähtää Liedossa vielä kerran – 25.8. keräykseen voit tuoda kodin sähkölaitteet, vaaralliset jätteet, metalliromut ja poistotekstiilit. Keräys vastaanottaa myös pieniä kodin tavaroita. Isoja tavaroita kuten sohvia, jääkaappeja ja tiskikoneita keräys ei voi vastaanottaa.

KERÄYSPAIKAT JA AIKATAULU:

- Hanhenkaari, S-marketin Ekopiste (Hanhenkaari 3) klo 14–14.30
- Loukinainen, K-market Loukinainen (Nenämäentie 3) klo 14.45–15.15
- Littoinen, vanhan kaupan piha (Sippaantie 74) klo 15.30–16
- Ilmarinen, K-market Ilmarinen (Vanha Tampereentie 868) klo 16.15–16.45
- Liedon asema, SEO (Poikojantie 1 B) klo 17–17.30

LIETO-OPISTO

Lieto-opiston opetus alkaa syyskuun alussa: musiikin yksilöopetus alkaa to 1.9. ja useimmat opintopiirit alkavat viikolla 36 eli 5.9. lähtien. Lieto-opisto pitää syysloman ensimmäistä kertaa historiassaan, eli opetusta ei ole viikolla 42 (17.10.–23.10).

Ohjelma ja ilmoittautuminen löytyvät nettiosoitteesta uusi.opistopalvelut.fi/lieto/fi mutta painettua opinto-ohjelmaa voi edelleen noutaa esim. kaupungintalolta, kirjastosta tai monista kaupoista ja apteekeista.

Jos ohjelmasta puuttuu joku sinulle tärkeä kurssi, ota yhteys rehtori *Heli Hukkaseen*, heli.hukkanen@lieto.fi tai 046 923 0592. Yritämme parhaamme ja laitamme kurssin tarjolle, mikäli opettaja ja paikka löytyvät. Ensi kevääseen on toivottu ainakin ompelua ja videoeditointia.

Vaikka musiikin yksilöopetuksen ilmoittautumisaika on jo mennyt, voi kuitenkin vielä pyrkiä mukaan. Soita suoraan opettajalle tai kysy ensin rehtorilta.

P.S. Olethan jo käynyt ihailemassa kaupungintalon kolmannessa kerroksessa sijaitsevaa tilataideteosta? Sen ovat toteuttaneet Lieto-opiston nuoret opiskelijat kuvataiteen kesäleirillä kuvataideopettaja *Sari Hiltusen* johdolla. Teoksen nimi on "Unelmien kaupunki".

OPISTO

• ILO OPPIA!

LIETO-OPISTO

RAVITSEMUS TERVEYDEN JA HYVINVOINNIN EDISTÄJÄNÄ

- Tervetuloa kuulemaan ravitsemuksesta terveyden, hyvinvoinnin ja jaksamisen tukena tiistaina 4.10. klo 13–15. Ohjaajana toimii dosentti *Merja Suominen*, Gery ry.
- Tilaisuudessa voit arvioida ruokavaliosi laatua ja proteiinin saantiasi (ota mukaan kynä). Saat myös ohjausta hyvän ja jaksamista tukevan ruokavalion koostamisessa.
- Paikka Liedon kaupungintalo (valtuustosalin 2 krs.), Kirkkotie 13
- Kahvit tarjoaa klo 12.15 alkaen *Margaretha Säätiö*. Paikalla on myös täydennysravintovalmisteiden edustajat.
- Ilmoittautuminen: tiistaina 27.9. klo 13–15 tai torstaina 29.9. klo 13–15, muistihoitaja puh. 050 3133657 tai tiina.poyhonen@lieto.fi.

Tilaisuus järjestetään osana Voimaa ruuasta -hanketta. Hankkeessa edistetään ikääntyneiden hyvää ravitsemusta ja hyvinvointia luentojen, ohjauksen ja viestinnän avulla.

Gery ry edistää ikäihmisten hyvinvointia ravitsemuksen, liikunnan ja sosiaalisuuden avulla.

Ryhmämuotoisella elintapaohjauksella edistetään terveyttä ja hyvinvointia moniammatillisesti

Teksti: Maarit Havia, suuhygienisti YAMK | Kuva: Mostphotos

Härkätien terveyspalveluissa on toiminut vuodesta 2018 moniammatillinen liikunta- ja elintapaohjausryhmä eli Leo-ryhmä. Vuosina 2021–2022 Leo-ryhmän toimintaa kehitettiin ja sen vaikuttavuutta tutkittiin YAMK-opinnäytetyönä. Tutkimusryhmäläisten terveydentilassa ja elintavoissa tapahtui positiivisia muutoksia. Toiminnan todettiin olevan vaikuttavaa.

Elintapasairauksilla on suuri merkitys koko väestön terveydelle, sillä ne ovat hyvin yleisiä kuoleman aiheuttajia ja kuormittavat kansantaloutta. Ne ovat sairauksia, joihin voi vaikuttaa omilla elintavoillaan. Elintapasairauksiin vaikuttaminen edistää ihmisten terveyttä ja hyvinvointia sekä se on kustannustehokasta erityisesti ryhmämuotoisena ja moniammatillisena toimintana. Härkätien terveyspalveluissa terveyttä edistetään Leo-toiminnalla.

Leo-toiminta ja sen kehittäminen

Leo-ryhmä on tarkoitettu aikuisille, joilla on tarvetta saada tukea terveytensä edistämiseen ja elintapojensa muuttamiseen. Toimintaan voi ilmoittautua itse tai terveydenhuollon henkilökunta voi suositella osallistumista. Kokoon-tumisia Leo-toiminnassa on kuusi kertaa viikon välein sekä seitsemäs kokoontuminen puolen vuoden kuluttua.

Leo-toiminnassa osallistujan terveys otetaan huomioon laajasti: Aihealueina ovat elintapamuutos, motivaatio, liikuntaneuvonta, ravitsemus, suun terveys, uni, mieliala, päihteet ja elintapasairaudet. Ohjaajana toimii moniammatillinen tiimi, sisältäen mm. lääkärin, sairaanhoitajan, suuhygienistin ja fysioterapeutin.

Ryhmänohjaajat hyödyntävät elintapamuutoksessa vaikuttaviksi menetelmiksi todettuja keinoja, kuten muutoksessa eteneminen tavoitteita asettamalla pienin askelin ja muutosten omaseuranta sekä motivoivan haastattelun menetelmä. Useampiin elintapoihin vaikuttamista samassa interventiossa pidetään myös tehokkaana.

Leo-ryhmän toimintaa kehitettiin ja sen vaikuttavuutta tutkittiin kehittämisprojektissa, joka toteutettiin YAMK-opinnäytetyönä yhteistyössä Turun ammattikorkeakoulun kanssa. Kehittämisprojektissa tutkittiin Leo-toiminnan vaikuttavuutta kyselyn ja terveystutkimusten avulla. Tutkimusryhmäläisille toteutettiin alku- väli- ja loppumittaukset, joissa selvitettiin terveyteen liittyviä muutoksia verikokeella sekä mittaamalla paino ja vyötärön ympärys. Elintapojen muutosta selvitettiin kyselyllä.

Pieniä positiivisia muutoksia

Leo-toiminnan kehittämisprojektin tutkimusryhmään osallistui aluksi kymmenen henkilöä ja loppumittauksissa oli mukana seitsemän henkilöä. Ryhmäläisten elintavoissa tapahtui useita pieniä positiivisia muutoksia: kasvien syönte ja liikunta lisääntyivät, mieliala koheni, ryhmäläiset kokivat nukkuvansa paremmin ja hammasvälien puhdistaminen lisääntyi.

Terveydentilassa tapahtui myös positiivisia muutoksia: Verikokeiden mukaan kolesteroli- ja sokeriarvot paranivat keskimääräisesti hieman. Painoa putosi loppumittauksen mukaan keskimäärin 3 kg/henkilö. Viidellä kuudesta paino oli laskenut loppumittauksissa. Vyötärön ympärys pieneni kolmella henkilöllä kuudesta ja suun terveys parani.

Muutokset pienin askelin ovat yleensä pysyvämpiä. Pienillä arjen muutoksilla voi saada pitkällä tähtäimellä paljon hyvää. Pieni parannus voi olla kasvien syönnin lisääminen, kerran viikossa kuntosalilla käyminen tai hammasvälien puhdistuksen lisääminen. Tällaisia muutoksia Leo-toiminnan kehittämisprojektissa saatiin aikaan.

Vaikuttavaa toimintaa

Kehittämisprojektissa saatujen tutkimustulosten perusteella Leo-ryhmätoiminta on

vaikuttavaa ja siihen kannattaa panostaa myös tulevaisuudessa. Tulosten avulla Leo-toimintaa kehitettiin Härkätien sosiaali- ja terveyspalveluissa edelleen ja laadittiin mm. organisaation laatutyötavoitteiden mukainen LEO-prosessin kuvaus.

Tätä vaikuttavaksi todettua Leo-toimintaa voi suositella laajennettavaksi koko sote-alueelle, sillä ihmisten tietoisuutta oman toiminnan ja elintapojen vaikutuksista terveyteen tulee lisätä. Laadukkaalla ja vaikuttavalla terveyden edistämistyöllä vähennetään kalliita sairaanhoidon kustannuksia, edistetään koko kansan terveyttä sekä ylläpidetään yhteiskunnan toimintakykyä.

Kirjoittaja on suuhygienisti suun terveydenhuollossa Härkätien sosiaali- ja terveyspalveluissa.

Lisää tietoa ryhmästä ja ilmoittautumisesta löytyy Liedon nettisivuilta: lieto.fi/palvelut-ja-asiointi/terveys-ja-hyvinvointi/terveyden-edistaminen/elintapaohjaus

Digitaitoja opitaan jo varhaiskasvatuksessa

Teksti ja kuvat: Elina Helin, varhaiskasvatuksen digitutor

Digitaalisuus on läsnä arjessamme yhä useammilla tavoilla. Se on osa yhteiskuntaa, jossa lapset kasvavat. Yhteiskunnassa toimimiseen, oppimiseen ja ihmisten väliseen vuorovaikutukseen tarvitaan digitaalista osaamista ja monilukutaitoa. Nämä taidot ovat jokaiselle kuuluvia kansalaistaitoja, jotka antavat mahdollisuuden osallistua, vaikuttaa ja tulla kuulluksi.

Lapset ovat pienestä pitäen kosketuksissa tavalla tai toisella digitaaliseen maailmaan ja näin ollen digitaitojen oppiminen alkaa jo varhain. Kuten mitä tahansa taitoja, myös näitä taitoja lapsen tulee saada harjoitella turvallisessa ympäristössä, ikä- ja kehitystaso huomioiden. Tässä meillä aikuisilla on merkittävä rooli lapsille sopivien, laadukaiden sisältöjen ja välineiden tarjoajina sekä oppimisen mahdollistajina.

Vakatuutor-hanke

Varhaiskasvatussuunnitelman sekä esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet velvoittavat edistämään alle kouluikäisten lasten digitaalista osaamista, medialukutaitoa sekä ohjelmointiosaamista. Jotta kaikilla lapsilla olisi tasavertaiset mahdollisuudet harjoitella ja oppia näitä digitaalisessa maailmassa tarvittavia taitoja, on Liedon kaupungin varhaiskasvatuksessa käärity hihat ja lähdetty suunnitelmallisesti kehittämään sekä oppimisympäristöjä että henkilöstön osaamista Vakatuutor-hankkeen avulla.

Kehittämistyössä hyödynnetään hyvän pedagogisen toiminnan kuvauksia, jotka on tuotettu opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittamassa Uudet lukutaidot -kehittämishjelmassa. Kuvaukset auttavat konkretisoimaan, mitä digitaalinen osaaminen, medialukutaito ja ohjelmointiosaaminen tarkoittavat varhaiskasvatuksessa. Kuvausten pohjalta kootaan varhaiskasvatukseen ja esiopetukseen oma digipolku, jossa on valmista materiaalia henkilöstön työn tueksi. Hankkeen aikana hanketyöntekijä eli varhaiskasvatuksen digitutor kiertää kaikissa yksiköissä mallintamassa varhaiskasvatukseen soveltuvia digitaalisuutta hyödyntäviä työtapoja.

Punaisena lankana kaikessa digitutor -toiminnassa on yhdessä tekeminen, osallisuus ja turvallisuus. Lapset käyttävät digitaalisia laitteita aina yhdessä aikuisen kanssa, digitaalisissa ympäristöissä harjoitellaan yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja ja lapset ovat aktiivisen toimijan roolissa.

Digitaalinen osaaminen, medialukutaito ja ohjelmointiosaaminen

Digitaaliset taidot ovat sekä oppimisen kohde että väline. Varhaiskasvatuksessa tutustutaan arkiympäristön digitaalisiin laitteisiin, niiden turvalliseen ja vastuulliseen käyttöön ja hyödynnetään niitä mm. ilmiöiden tutkimiseen ja luovaan työskentelyyn. Medialukutaito kehittyy, kun lasten kanssa kokeillaan, leikitään ja ihmetellään ennakkoluulottomasti ja uteliaasti lapsille sopivia medioita ja tuotetaan omia mediasisältöjä. Samalla harjoitellaan viestinnässä tarvittavia vuorovaikutustaitoja. Ohjelmointiosaaminen on loogisen ajattelun taitojen harjoittelua, kuten luokitte-
telua ja vertailua. Se on myös ymmärrystä digitaalisesta,

ohjelmoidusta maailmasta ja siitä, mitä ohjelmoimalla voi saada aikaan. Lasten kanssa tutustutaan leikkien, pelien ja kokeilujen kautta arjen teknologiaan, havainnoidaan arjen toimintaohjeita ja harjoitellaan toimimaan annettujen ohjeiden mukaisesti. Toimintaa voidaan rikastaa myös ohjelmoitavilla laitteilla ja roboteilla.

Uudet lukutaidot varhaiskasvatuksen arjessa

Liedon kaupungin varhaiskasvatuksessa on kuluneen toimintakauden aikana otettu kaikenkokoisia digiloikkia. Samalla kun varhaiskasvatukseen soveltuvia digitaalisia laitteita ja välineitä on saatu lisää ja uusittu, on henkilöstö kartuttanut omia digitaitojaan ja digitaalisten ympäristöjen pedagoginen hyödyntäminen on monipuolistunut. Henkilöstö on kokeillut ja kehittänyt yhdessä digitutorin kanssa varhaiskasvatukseen soveltuvia digitaalisuutta hyödyntäviä työtapoja, ja lapset ovat olleet innoissaan mukana ja toiminnan keskiössä. Kaikille varhaiskasvatusyksiköille on myös nimetty digivastaavat, jotka huolehtivat omassa yksikössään digiasioihin liittyvistä työtehtävistä. Perhepäivähoito on luonnollisesti mukana hankkeessa ja perhepäivähoitajien kanssa kehitetään heidän arkeensa soveltuvia toimintamalleja vielä tulevan syksyn aikana.

Olemme hankkeen aikana tutustuneet eri lapsiryhmien kanssa monenlaisiin digitaalisuutta hyödyntäviin työtapoihin, kuten kuvien, videoiden ja äänen tuottamiseen, muokkaamiseen ja yhdistämiseen, animaatioiden tekemiseen, alkeisohjelmointiin laitteilla ja ilman, digitaaliseen sadutukseen ja tarinankerrontaan, lisättyyn todellisuuteen (AR) mm. lastenkirjallisuudessa, luovaan ja tutkivaan työskentelyyn eri sovelluksia ja laitteita hyödyntäen, lapsiryhmän projektien dokumentointiin, qr-koodien käyttöön, monimediaisen viikkokirjeen tekemiseen lasten kanssa, lasten oman digilehden tekoon sekä tutkimuksiin Easi scope -mikroskooppilla.

Meillä Liedossa on ihanan innokkaita lapsia ja motivoitunut henkilökunta, joten ei ihme, että olemme saaneet jo nyt paljon aikaan.

Elokuussa julkaisemme Liedon verkkosivuilla esittelyvideon digitaidoista varhaiskasvatuksessa. Sen avulla katsoja pääsee kurkistamaan, miten digitaalisuus ja uudet lukutaidot näkyvät varhaiskasvatuksen toiminnassa.

Lisätietoa Uudet lukutaidot -kehittämishjelmasta ja hyvän pedagogisen toiminnan kuvauksista: uudetlukutaidot.fi

**UUDET
LUKUTAI**DOT

Lieto-viikko

19.-28.8.2022

TORSTAI 25.8.

Kukkahattutanssit

Klo 13-14

Tarvasjoen hyvinvointikeskus Hämeen Härkätie 610, Tarvasjoki
Duo Trabant soittaa. Järj. Liedon kaupungin Vanhus- ja vammaisneuvosto.

Sieniretki Parmaharjun kulttuurimaisemaan

Klo 17.30-20.30

Brännikäläntie 66, Lieto

Opettelemme tunnistamaan tavallisimmat ruoka- ja myrkkysienet sekä eri sieniryhmät. Tutustumme ruokasienten kasvupaikkoihin ja yleisiin matkijoihin. Opastamme myös sienten käsittelyssä ja käytössä. Kokoonnutuminen Parmaharjun parkkipaikalle kello 17.30. Lähtö metsään sieniä keräämään klo 18. Tervetuloa koko perhe tutustumaan Parmaharjun kulttuurimaisemaan! Järj. Liedon 4H-yhdistys.

Yhteislaulutilaisuus Nautelankosken museossa

Klo 18-19

Nautelankoskentie 40, Lieto As

Yhteislaulua Nautelankosken museon pihalla. Tilaisuutta johtaa ja lauluja säestää muusikko *Juha Simola*. Sateella siirrytään sisätiloihin. Lauri Nautelan museo avoinna klo 17-19. Järj. Kotiseutuyhdistys Lieto-Seura ry ja Liedon museo.

Verkamatka

Klo 18-19.30

Littoisten verkatehdasmiljö, Verkaranta 1

Draamallinen opastuskierros Littoisten verkatehdasmiljöössä. Kävelykierros kertoo historiallisen alueen rakennuksista, työstä ja värikkästä elämänmenosta. Mukana kylän väkeä. Kierros päättyy Galleria kyläkirkkoon. Hinta: 12 €/hlö, alle 18-v. ilmaiseksi. Järj. Kyläyhdistys Emma ja Anselmi ry.

Blues-konsertti

Klo 19-20

Liedon kirkko Kirkkotie 14, Lieto
Blues-konsertti Liedon kirkossa. Musiikista vastaa Honeybee duo eli *Aija Puurtinen* ja *Esa Kuloniemi*. Lippuja tuntia ennen konserttia ovelta, 15 €/kpl. Järj. Vierunpuiston Asukasyhdistys ry. Yhteistyössä mukana Liedon kaupungin kulttuuripalvelut ja Liedon seurakunta.

PERJANTAI 26.8.

Sieninäyttely

Klo 9-16

Piispalantie 20, Lieto

Sieninäyttelyssä vesitornin juurella on esillä tavallisimpia ruoka- ja myrkkysieniä. Opastusta sienten keräämisestä, perkaamisesta ja käytöstä paikalla antaa *Taina Pääta*. Keisvuori ympäristöineen sopii hyvin myös metsä- ja luontopiknikin pitämiseen! Järj. Liedon 4H-yhdistys.

Koe kotiseutusi lintuperspektiivistä

Klo 9-14

Piispalantie 20, Lieto

Keisvuoren vesitornissa avoimet ovet päiväkotijä ja kouluryhmille. Järj. Härkätien Vaeltajat.

Kulttuurihistoriaa Tarvasjoen kirkkomaalla ja kirkossa

Klo 11-12.30 ja klo 18-19.30

Kyröntie 30a, Tarvasjoki

Opastettu kierros hautausmaalla: hautausmaiden kulttuurihistoriaa, Tarvasjoen hautausmaan ja kirkon historiaa sekä hautausmaiden symboliikkaa. Kierros päättyy kirkon esittelyyn. Lähtö kirkon ylemältä pysäköintialueelta. Kierros kestää noin 1,5 tuntia. Kierroksen päätteeksi hiljentymishetki kirkossa. Lisätietoja: Puh. 050 593 1692. Järj. Liedon museo ja Liedon seurakunta.

LAUANTAI 27.8.

Koe kotiseutusi lintuperspektiivistä

Klo 9-14

Piispalantie 20, Lieto

Keisvuoren vesitornin avoimet ovet kaikille. Järj. Härkätien Vaeltajat.

Tanssipaja lapsille

Klo 10-14

Ilmaristen koulu Koulukuja 1, Ilmarinen

Tanssipajassa pääsee kokeilemaan tanssimista erilaisiin musiikkeihin sekä tekemään ilmaisuharjoitteita. Mukaan otetaan myös akrobatiaa. Pajoja on kaksi: Toinen 6-8-vuotiaille ja toinen 8-12-vuotiaille. Järj. Liedon Luja.

Linnavuoren Yö

Klo 20-22

Vanha Härkätie 111, Vanhalinna

Muinaistulien yönä elokuun viimeisenä lauantaina Vanhalinnassa vietetään perinteistä Linnavuoren yötä. Tapahtumassa on tarjolla ohjelmaa edullisesti koko perheelle. Ajantasaiset tiedot: www.vanhalinna.fi. Järj. Vanhalinnan museon ystävät ry.

SUNNUNTAI 28.8.

Mysterimatka Aurajoen tien matkailutiellä

Klo 10-17

Lähtö: Kaupungintalo, Kirkkotie 13, Lieto

Matka, ruoka, kahvi, opastus yht. 25 €. Bussi lähtee klo 10 Liedon kaupungintalolta. Paluu klo 17. Ilm. 22.8. mennessä *Moa Franzén* 0400 691861 tai *Ensi Kulta* 044 4848147. Järj. Lieto-Oppaat ry.

Perinteisiä käsitöitä Tarvasjoen kotiseutumuseossa

Klo 11-15

Kyröntie 30, Tarvasjoki

Kotiseutuyhdistys Tarvaiset järjestää museossa perinnekäsityö-

näytöksiä. Museokävijä voi osallistua Tarvasjoen kylien kulttuurimaisemaa esittelevän valokuvanäyttelyn muodostumiseen ottamalla nykypäivän kuvia vastinpariksi museon kokoelmiin kuuluville vanhoille valokuville. Museossa opastus. Kahvio ja museopuoti. Lisätietoja: puh. 050 593 1692. Järj. Kotiseutuyhdistys Tarvaiset ja Liedon museo.

Perinteisiä käsitöitä Nautelankosken museossa

Klo 12-16

Nautelankoskentie 40, Lieto As

Liedon Martat tekevät perinteisiä käsitöitä myllärintuvassa. Tapahtuman ajan myllyssä avoimet ovet. Lauri Nautelan museossa kahvila ja museopuoti. Lisätietoja: puh. 050 593 1692. Järj. Liedon museo.

Metsäpirtin toimintapäivä

Klo 13-17

Pahkalaukkaantie 58, Ilmarinen

Metsäpirtillä luontokuvien näyttely, buffetti, aikuinen-lapsi -liikunta, luontopolku, kuntosali ja juhlatilat avoinna tutustumista varten ym. Järj. Liedon Luja.

Verkamatka

Klo 16-17.30

Littoisten verkatehdasmiljö, Verkaranta 1

Draamallinen opastuskierros Littoisten verkatehdasmiljöössä. Kävelykierros kertoo historiallisen alueen rakennuksista, työstä ja värikkästä elämänmenosta. Mukana kylän väkeä. Kierros päättyy Galleria kyläkirkkoon. Hinta: 12 €/hlö, alle 18-v. ilmaiseksi. Järj. Kyläyhdistys Emma ja Anselmi ry.

Lieto-opiston näyttelyt

Liedon kaupungintalo, Kirkkotie 13, Lieto

Näyttelyjä kaupungintalolla Lieto-viikon aikana:

- Kitararakennuspiiri (1. kerros)
- Liedon Legendoja – Liedon kuvataidekoulun töitä (2. kerros)

Tervetuloa Liedon kirjastoon

IKÄIHMISTEN DIGIOPASTUS

Tule mukaan oppimaan digitaitoja. Opastuksissa käydään läpi mm. pankkipalveluita, älylaitteiden käyttöä ja kirjaston verkkopalveluita. Tarjoamme vertaistukea käyttäjiä askarruttavissa kysymyksissä ja opastamme omien laitteiden käytössä. Lisää aiheita voi ehdottaa tapaamisissa. Järjestäjänä Eläkeliiton Liedon yhdistys ry sekä Liedon kirjasto.

Opastuksia joka kuun ensimmäinen keskiviikko syys-marraskuussa klo 13–14.30 Liedon pääkirjastossa: 7.9., 5.10. ja 2.11.

LUKUPIIRI

Liedon kirjaston lukupiiri kokoontuu syksyllä 2022 seuraavan ohjelman mukaisesti:

- 6.9. *Virpi Hämeen-Anttila*: Suden vuosi
- 4.10. *Gabriel García Márquez*: Rakkautta koleran aikaan
- 1.11. *Niillas Holmberg*: Halla Helle
- 29.11. *Riikka Pelo*: Jokapäiväinen elämämme

Kokoontumisaika on klo 17–18, paikkana Liedon kirjasto.

Kysy lisää kirjaston asiakaspalvelusta – tervetuloa mukaan!

VIRTUAALITODELLISUUDEN TESTAUSTA: KOE VIRTUAALITODELLISUUS!

To 20.10. klo 17–19

Virtuaalitodellisuus ja virtuaalilasit mahdollistavat kokonaisvaltaisen elämyksen käyttäjälleen. Virtuaalitodellisuuden, lyhennettynä VR:n, merkitys myös kasvaa tulevaisuudessa. Nyt Liedon kirjasto on tarttunut aiheeseen ja järjestää tiloissaan tapahtuman, johon kaikki ovat tervetulleita kokeilemaan VR-laseja ja uppoutumaan niillä koettaviin sisältöihin asiantuntijan johdolla.

Liedon kirjastossa järjestettävässä ”Koe virtuaalitodellisuus!” -tapahtumassa on mahdollisuus tutustua useaan virtuaalitodellisuuden mahdollistamaan sisältöön turkulaisen VR-ohjelmistotalo CTRL Realityn henkilökunnan johdolla.

- Tapahtumassa osallistujat pääsevät virtuaaliselle matkalle Suomen luontoon.
- Tapahtumassa pääsee myös tutustumaan siihen, miten ammatillisessa koulutuksessa VR-lasit auttavat oppimaan tosielämän motorikkaa vaativia askareita, kuten vaihtamaan autonrenkaan.
- Kolmas laseilla koettava sisältö on liikunnallinen peli, joka soveltuu varsinkin nuorille.

Tapahtumaan ei ole ennakkoilmoittautumista ja se tapahtuu hop-in hop-off -periaatteella. Tapahtumaan voi siis osallistua mihin aikaan vain sen ollessa käynnissä.

SATUTUNNIT

Satutunnit tiistaisin klo 18–18.30. Satutunnit ovat kaikille avoimia, tervetuloa!

23.8., 6.9., 20.9., 4.10., 18.10., 1.11., 15.11., 29.11. ja 13.12.

NOVELLIKOUKKU

Kirjaston novellikoukku jatkuu jälleen syksyllä. Tervetuloa kuuntelemaan novelleja ja lyhyitä tarinoita, käsityön kanssa tai ilman. Novellikoukku keskiviikkoisin klo 17.30 kerran kuukaudessa:

21.9., 26.10., 23.11. ja 14.12.

KIRJASTON AUKIOLOAJAT

Liedon kirjaston ajantasaiset aukioloajat voi tarkistaa Liedon kaupungin verkkosivuilta <https://lieto.fi/kirjasto/liedon-kirjaston-aukioloajat-ja-yhteystiedot/>

Pääkirjaston aukioloajat 29.8.2022 alkaen:

PALVELUAJAT

Maanantai 12–19
Tiistai 12–19
Keskiviikko 12–19
Torstai 12–19
Perjantai 10–16
Lauantai 10–15

OMATOIMIALUE

Omatoimialueelle kirjaututaan kirjastokortilla ja tunnusluvulla.

Kirjastonpalveluaikana ei tarvita kirjautumista.